

ปัญหาการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม

ผศ. ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด¹ และคณะ

การวิจัยเรื่องปัญหาการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม มีวัตถุประสงค์ ประการแรกเพื่อศึกษาปัญหาการนำผลงานวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมประการที่สองเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการนำผลงานวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม และประการที่สามเพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและแนวทางการติดตามผลการนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติของต่างประเทศกับประเทศไทย

วิธีการวิจัย ผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเอกสาร (documents) จากผลงานวิจัยของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 ถึงปี พ.ศ. 2550 จำนวน 175 เรื่อง และการสนทนากลุ่มย่อย (focus group) กับผู้บริหารหน่วยงานจำนวน 11 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้บริหารหน่วยงานจำนวน 11 คน อีกทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานจำนวน 11 คน และการสำรวจ (survey) จากผู้บริหารและนักวิจัยจำนวน 281 คน การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน

¹ - อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- คณบดีบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยจอร์จเมสัน ประเทศสหรัฐอเมริกา

■ ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลของการนำผลการวิจัยไปใช้ และปัญหาการนำผลการวิจัยไปใช้ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม พบว่าผลงานของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมมีการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ผลงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึงปี พ.ศ. 2550 ของหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงยุติธรรมมีจำนวน 175 เรื่อง

1.2 การเผยแพร่ผลการวิจัย มีการเผยแพร่ผลการวิจัยโดยการจัดทำรายงานเป็นรูปเล่มจำนวน 152 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 86.86 ของงานวิจัยทั้งหมด เผยแพร่โดยการนำเสนอในการประชุมวิชาการในประเทศ จำนวน 44 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.14 ของงานวิจัยทั้งหมด เผยแพร่โดยการนำเสนอในการประชุมวิชาการต่างประเทศจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.57 ของงานวิจัยทั้งหมด และเผยแพร่โดยการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการในประเทศที่มี peer review จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.14 ของงานวิจัยทั้งหมด

1.3 การนำผลการวิจัยไปใช้ มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุดจำนวน 134 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 76.57 ของงานวิจัยทั้งหมด นำไปใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไปอีกจำนวน 29 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.57 ของงานวิจัยทั้งหมด ไม่ได้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.71 และไม่มีข้อมูลว่าได้มีการนำไปใช้หรือ

ไม่จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.71 บุคลากรของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับปานกลางในทุกด้าน โดยที่ “การนำไปใช้อ้างอิงทางวิชาการ” อยู่ในระดับสูงสุด และ “ใช้ในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของผู้บริหาร” อยู่ในระดับต่ำสุด

2. ปัญหาในการนำผลการวิจัยไปใช้พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านตัวป้อน คือ การสร้างงานวิจัย พบว่าหลายหน่วยงานให้ความเห็นว่ายังขาดสิ่งที่จะทำให้การสร้างงานวิจัยได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้าของการทำวิจัย ได้แก่ การขาดแคลนนักวิจัย ทั้งด้านเจตคติ และสมรรถนะของนักวิจัย อุปกรณ์ของการของบประมาณ ทำให้งานวิจัยที่ทำไม่ตรงตามความต้องการ 2) กระบวนการทำวิจัย ได้แก่ การกำหนดหัวข้อวิจัยที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ที่จะนำไปใช้ รูปแบบของการทำวิจัยที่อาจทำให้ผลการวิจัยมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ การขาดการสื่อสารเกี่ยวกับการทำวิจัยเรื่องนั้นๆ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ 3) ด้านผลลัพธ์ของการทำวิจัย ได้แก่ คุณภาพของผลการวิจัย ข้อสรุปในการนำผลการวิจัยไปใช้ไม่มีความชัดเจนหรือบางครั้งไม่มี

2.2 ปัจจัยด้านกระบวนการของการส่งเสริมให้เกิดการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ ได้แก่ นโยบายของผู้บริหารในการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติยังไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีอยู่เป็นเพียงการเผยแพร่ให้รับรู้ว่ามีการทำวิจัยเรื่องนั้น แต่ขาดการเผยแพร่เพื่อหวังผลไปสู่การนำไปใช้ (Implement) ขาดการนำ

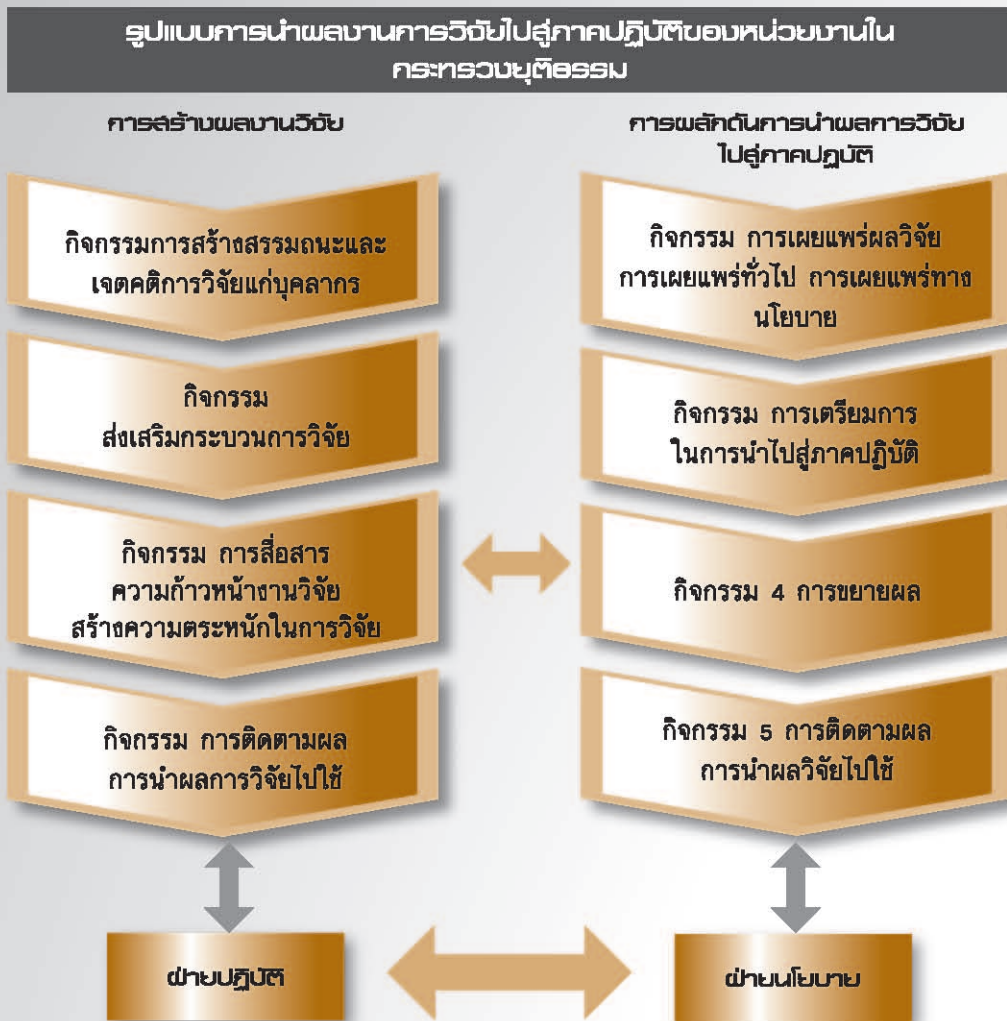
เสนอให้เห็นการนำผลการวิจัยนั้นไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการใช้ผลการวิจัย รวมทั้งการจัดช่องทางเข้าถึงการวิจัย

2.3 ปัจจัยด้านผลผลิตของการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ ได้แก่ การขาดการติดตามผลการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำผลการวิจัยไปใช้พบว่า บุคลากร ได้แก่ นักวิจัย ผู้บริหาร และเจตคติของบุคลากร คุณภาพงานวิจัยงบประมาณ การประสานความร่วมมือระหว่างนักวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลการวิจัย การจัดหาช่องทางเข้าถึงการวิจัย และหน่วยงานมีการติดตามผลการนำผลการวิจัยไปใช้ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำผลการวิจัยไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยปัจจัย “ผู้บริหาร” มีความสัมพันธ์กับการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับสูง

4. รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ของต่างประเทศที่นำมาปรับใช้กับการเสนอรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ของกระทรวงยุติธรรม คือรูปแบบของ WHO และรูปแบบของ Setler โดยเสนอรูปแบบการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม ให้มุ่งเน้นการสร้างงานวิจัย และการผลักดันการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยฝ่ายปฏิบัติจะมีบทบาทหลักในการสร้างงานวิจัย และฝ่ายบริหารจะมีบทบาทหลักในการผลักดันการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ

ซึ่งในการสร้างงานวิจัยควรมีการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะและเจตคติของบุคลากร ส่งเสริมกระบวนการทำงานวิจัยด้วยการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม และกำหนดหัวข้อตรงกับความต้องการของหน่วยงาน การสื่อสารเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการทำวิจัย เป็นต้น ส่วนการผลักดันการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัย ทั้งโดยการเผยแพร่ทั่วไป และโดยการเผยแพร่เพื่อผลทางนโยบาย มีการเตรียมการในการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ การทดลองนำผลการวิจัยไปใช้ และการขยายผลโครงการนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัตินั้นให้สามารถนำไปสู่การปรับปรุงงานและการนำไปทำวิจัยใหม่เพื่อต่อยอดความรู้ ตลอดจนการติดตามผลการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยปรากฏรูปแบบการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติดังนี้

■ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอข้อมูลปัญหาการนำผลการวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติ พบว่าหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมยังมีปัญหาด้านปัจจัยนำเข้าในด้านการบริหารงบประมาณในการดำเนินการวิจัย การขาดแคลนบุคลากรที่เกี่ยวข้องงานวิจัยของหน่วยงาน บุคลากรในหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับงานวิจัย นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานวิจัย ได้แก่

คุณภาพของงานวิจัย ที่ยังต้องพัฒนาทั้งในด้านการกำหนดหัวข้อการวิจัยให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงานเพื่อส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ได้จริง การประชาสัมพันธ์การสื่อสารงานวิจัยไปสู่ภายนอก

นอกจากนี้ปัญหาจากการส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมยังไม่มีชัดเจนของรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งแม้ว่าหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมมีการนำผลการวิจัย

ไปใช้ในรูปแบบเชิงรุก เช่น การจัดสัมมนาทางวิชาการ การพิมพ์เอกสาร รายงานวิจัยเผยแพร่เป็นรูปเล่ม การตีพิมพ์ผลงานวิจัยลงในวารสาร แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานหลายหน่วยงานยังขาดการนำผลการวิจัยไปใช้ในลักษณะปฏิกิริยาตอบโต้ หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน อีกทั้งยังไม่มีความชัดเจนของการใช้รูปแบบการนำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการพัฒนางาน หรือการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของหน่วยงาน

ข้อสังเกต ปัญหาการนำผลการวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม ส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับปฏิบัติการ และปัญหาการบริหารจัดการเกี่ยวกับกลไกการสร้างงานวิจัย การผลักดันให้งานวิจัยมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามระดับนโยบายของกระทรวงได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้มีกลไกการขับเคลื่อนด้านการวิจัยของหน่วยงาน กล่าวคือการกำหนดยุทธศาสตร์งานวิจัยของกระทรวง การมีระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการวิจัยกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 ซึ่งได้เปิดช่องทางให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ ในการผลักดันงานวิจัยของกระทรวง จึงนับได้ว่าหน้าตาทางนโยบายเปิดช่องทางให้แล้ว แต่ปัญหาคือทำอย่างไรจึงสามารถน่านโยบายด้านการวิจัยไปบริหารจัดการให้ได้ประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ทุกหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมอย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน

■ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

การบริหารจัดการให้มีการสร้างงานวิจัยในหน่วยงานทุกหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรม นับว่าเป็นความสำคัญในระดับต้น ๆ หรือระดับแรก ๆ ของกระทรวงยุติธรรม ดังนั้นในระดับการปฏิบัติการ ควรมีการมุ่งเน้นการบริหารจัดการทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณการวิจัย การพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานให้มีความเชี่ยวชาญในด้านวิจัย การฝึกอบรมบุคลากรด้านวิจัย หรือการพัฒนาการสร้างเครือข่ายการวิจัยกับภายนอก และการบูรณาการด้านการวิจัย นอกจากนี้ กระบวนการส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัตินั้น ในระดับปฏิบัติการควรต้องมีการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้มีความสำคัญและสามารถดึงความสนใจให้แก่ฝ่ายนโยบายในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจ การกำหนดหัวข้อการวิจัยต้องเป็นการสนองตอบความต้องการในการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนางานของหน่วยงานนั้น ๆ

ดังนั้นในระยะแรก จึงเป็นบทบาทหลักของฝ่ายปฏิบัติการ ที่ควรเน้นการใช้รูปแบบการสร้างงานวิจัยให้มีคุณภาพ และหัวข้อวิจัยตอบสนองความต้องการของหน่วยงาน การนำรูปแบบการสร้างงานวิจัยไปดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง เพื่อเป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบและปรับให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ต่อไป

■ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แม้ว่านโยบายของกระทรวงยุติธรรมเปิดโอกาสและสนับสนุนให้มีการทำงานวิจัยของหน่วยงานแต่ละหน่วยงาน และส่งเสริมให้มีการทำวิจัยแบบบูรณาการ แต่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงการผลักดันให้มีการนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ และส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการตัดสินใจและการปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานด้านการอำนวยความยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของหน่วยงาน

ดังนั้นในระยะสอง ฝ่ายบริหารและฝ่ายนโยบายต้องมีบทบาทหลักในการผลักดันนโยบายในการส่งเสริมรูปแบบการนำผลการวิจัยไปในทางปฏิบัติ และต่อยอดผลงานวิจัย ขยายผลให้การนำผลการวิจัยไปใช้สามารถนำไปปรับปรุงงานของหน่วยงานและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ .

พิมพ์ที่ บริษัท ไกลบอล ไวเลส จำกัด

1477/5 ถนนพัฒนาการ แขวงคลองหลวง เขตคลองหลวง กรุงเทพฯ 10253

โทรศัพท์ 0 2762 9888 โทรสาร 0 2762 9899